

Model funkcjonowania Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji

Wyciąg

opracowany przez partnerstwo projektu
kierownik zespołu
Prof.dr hab. Grażyna Praweńska-Skrzypek
Katedra Zarządzania Publicznego
Instytut Spraw Publicznych
Uniwersytet Jagielloński

Kraków, Marzec 2017

Projekt „Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji na rzecz aktywizacji edukacyjnej osób dorosłych” WND-POWR.02.14.00-00-1020/16

Spis treści

Wstęp	3
Rozdział I. Cele LOWE	3
Rozdział II. Szkoła jako LOWE	4
Rozdział III. Podstawy prawne funkcjonowania LOWE	4
Rozdział IV. Uczestnicy LOWE.....	5
Rozdział V. Rola organu prowadzącego.....	5
Rozdział VI. Etapy wdrażania i funkcjonowania LOWE.....	6
1. Etap diagnozy potrzeb.....	6
2. Etap przygotowania oferty edukacyjnej LOWE	7
3. Etap uruchomienia i funkcjonowania LOWE	7
Rozdział VII. Dodatkowe wsparcie na rzecz LOWE.....	8
Rozdział VIII. Efekty podjętych działań w ramach modelu LOWE	8
Rozdział IX. Monitoring i ewaluacja.....	8
Rozdział X. Harmonogram realizacji działań.....	9

Wstęp

Niniejszy dokument opisuje warunki i zasady pilotażowego uruchomienia **Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji (LOWE)** jako centrum organizowania i animowania edukacji pozaformalnej i nieformalnej dla osób dorosłych. LOWE organizowane jest na bazie szkoły, dla której organem prowadzącym jest każdy uprawniony do tego podmiot bez względu na jego podmiotowość prawną. Rodzaj i typ szkoły również nie mają znaczenia dla organizacji na bazie szkoły LOWE.

LOWE obejmuje swoim oddziaływaniem i wspiera osoby dorosłe (rodziców i opiekunów tych dzieci) w rozwoju kompetencji w całym przebiegu ich życia. Działalność LOWE skierowana jest szczególnie do tych osób, które napotykać na istotne problemy edukacyjne, społeczne i środowiskowe (przerwały edukację, brakuje im kompetencji, w tym społecznych, wykazują się tzw. wyuczoną bezradnością itp.).

Rolą szkoły w modelu LOWE jest organizowanie, inspirowanie i koordynowanie aktywnego zaangażowania w działania o charakterze społecznym, edukacyjnym, środowiskowym samej szkoły i różne podmioty, organizacje oraz osoby indywidualne (np. lokalnych liderów). Działania te polegają na rozwoju kompetencji członków społeczności lokalnej – zwłaszcza tych, którzy słabiej odnajdują się w relacjach społecznych i zawodowych.

Podstawą do pilotażowego przetestowania modelu LOWE w wybranych 15-stu środowiskach lokalnych jest umowa Nr UDA-POWR.02.14.00-00-1020/16-00 z dnia 26.01.2017 roku zawarta z Ministrem Edukacji Narodowej na realizację projektu pn. „Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji na rzecz aktywizacji osób dorosłych”, wybranego do dofinansowania w konkursie Nr POWR.02.14.00-IP.02-00-002/16 w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Oś Priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.14 Rozwój narzędzi dla uczenia się przez całe życie.

Pilotażowe wdrożenie modelu funkcjonowania LOWE odbywa się na zasadach określonych w wyżej wymienionych dokumentach.

Rozdział I. Cele LOWE

Celem LOWE jest wykorzystanie potencjału szkoły i środowisk lokalnych do prowadzenia działań na rzecz aktywności edukacyjnej osób dorosłych, w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych, w tym kompetencji wychowawczych, społecznych oraz potrzebnych na rynku pracy, jak również rozwijania metod i narzędzi pracy kadry nauczycielskiej szkoły z osobami dorosłymi, w szczególności w małych środowiskach lokalnych i na terenach defaworyzowanych.

Działalność LOWE ma służyć zwiększeniu udziału dorosłych w edukacji, poprzez uaktywnienie i zaangażowanie osób dotychczas biernych, nieuczestniczących w jakichkolwiek zorganizowanych formach edukacji. Ze względu na modelowy charakter przedsięwzięcia ważne jest przetestowanie Modelu LOWE w różnych uwarunkowaniach organizacyjnych, prawnych, społecznych i ekonomicznych. Pilotażowe wdrożenie Modelu LOWE w 15-stu wybranych w ramach niniejszego naboru lokalizacjach, pozwoli wypracować ramy organizacyjne i funkcjonalne do tworzenia i działalności tego typu centrów aktywizacji edukacyjnej osób dorosłych w przyszłości.

Rozdział II. Szkoła jako LOWE

Model LOWE wykorzystuje istniejący naturalny potencjał i zasoby placówki szkolnej do tego, aby zachęcić rodziców i opiekunów dzieci do włączania się i podejmowania różnych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym, społecznym itp. Pamiętać przy tym należy, że - w zależności od etapu edukacji szkolnej, specyfiki relacji z rodzicami/opiekunami, charakteru zidentyfikowanych problemów w tym środowisku – zakres i formy, podejmowanych w określonym LOWE, działań aktywizujących dorosłych powinny być zróżnicowane i dostosowane do specyfiki ich potrzeb i relacji z nimi.

Należy dążyć do tego, żeby dorośli stopniowo angażowali się we wspólne działania „dla siebie”, innych osób, środowisk, wręcz społeczności lokalnej, a nie tylko dla dzieci, oraz postrzegali szkołę także jako miejsce, gdzie mogą uzyskać wsparcie w rozwoju własnych kompetencji. Do tego ostatniego konieczne będzie nawiązanie współpracy z innymi podmiotami lokalnymi (m.in. parafie, organizacje społeczne, ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy społecznej, powiatowe urzędy pracy, pracodawcy itp.). Szkoła, rozpoznająca potrzeby konkretnych osób, organizuje dopasowane na miarę tych potrzeb działania (wsparcie), korzystając wpieryw z własnych zasobów (potencjałów) oraz instrumentów i możliwości innych partnerów środowiska lokalnego. Taka szkoła, osiągająca swymi (w partnerstwie) działaniami efekt w postaci zmiany świadomości i postaw osób dorosłych dotąd unikających, porzucających możliwość rozwoju edukacyjnego, staje się LOWE.

LOWE ma być dla społeczności lokalnej miejscem znanym i cenionym z uwagi na pożyteczność i przydatność prowadzonych działań i atrakcyjność nietradycyjnych form edukacji. Miejscem, gdzie między innymi poprzez doświadczenie, można nabyć i rozwinąć różne kompetencje, które następnie mogą być wykorzystane np. w poszukiwaniu ofert pracy lub zmiany pracy, przekonywaniu do siebie pracodawców i współpracowników, załatwianiu spraw urzędowych, nawiązywaniu nowych kontaktów społecznych, uczestniczeniu w grupach społecznych, poprawianiu relacji w rodzinie i w otwieraniu wielu innych ścieżek wyprowadzających z wykluczenia społecznego.

Lokalny Ośrodek Wiedzy i Edukacji, funkcjonujący w oparciu o potencjał szkoły, służyć ma jako baza infrastrukturalna, instytucjonalno-organizacyjna oraz baza kapitału ludzkiego i społecznego dla aktywizowania osób dorosłych poprzez pozaformalną i nieformalną edukację w połączeniu z szerszą aktywizacją społeczności lokalnych. Dlatego ważne jest żeby, docelowo objąć działaniami LOWE jak największą liczbę dorosłych członków społeczności lokalnej, w tym szczególnie osoby z grup defaworyzowanych.

Rozdział III. Podstawy prawne funkcjonowania LOWE

Działalność LOWE, pomimo iż kierowana do osób dorosłych, wpisuje się w cele systemu oświaty zdefiniowane w art. 1 ustawy o systemie oświaty, w szczególności w zakresie wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny, zmniejszania różnic w warunkach kształcenia, wychowania i opieki między poszczególnymi regionami kraju, a zwłaszcza ośrodkami wielkomiejskimi i wiejskimi oraz możliwości uzupełniania przez osoby dorosłe wykształcenia ogólnego czy zdobywania lub zmiany kwalifikacji zawodowych i specjalistycznych.

Rozdział IV. Uczestnicy LOWE

W ramach pilotażowego wdrażania modelu LOWE grupę docelową (uczestnicy LOWE) stanowią osoby dorosłe, w tym także rodzice/opiekunowie dzieci i młodzieży realizującej obowiązki szkolne, dotychczas wskazujący niską lub brak aktywności edukacyjnej w jakiegokolwiek formie.

W szczególności dotyczy to osób:

- z utrudnionym dostępem do jakichkolwiek form edukacji osób dorosłych;
- z niskim poziomem wykształcenia lub wykształceniem wymagającym aktualizacji (najwyższej zasadniczym zawodowym lub średnim i policealnym, zdobytym w zeszłym wieku);
- związanych z rolnictwem;
- nieaktywnych zawodowo lub bezrobotnych;
- korzystającym z pomocy społecznej lub instytucji wsparcia rodziny;
- w wieku 45+.

Rozdział V. Rola organu prowadzącego

Rolą organu prowadzącego szkołę **na etapie organizacji** LOWE jest m.in.

- wspieranie szkoły w pełnieniu roli LOWE w środowisku lokalnym,
- zapewnienie wsparcia w zainicjowaniu budowy lokalnej sieci współpracy podmiotów, organizacji i osób na rzecz rozwoju kompetencji osób dorosłych,
- promocja LOWE wśród społeczności lokalnej.

Do najważniejszych zadań organu prowadzącego szkołę **na etapie testowania** modelu LOWE należy:

- Przeprowadzenie diagnozy potrzeb w zakresie aktywności edukacyjnej i rozwoju kompetencji kluczowych osób dorosłych w społeczności lokalnej, na terenie której będzie funkcjonował LOWE oraz ocena potencjału szkoły do pełnienia funkcji LOWE (wg opracowanej przez Partnerstwo metodologii);
- Przygotowanie wspólnie ze szkołą wyznaczoną do roli LOWE oferty edukacyjnej wynikającej z diagnozy potrzeb grupy docelowej;
- Uruchomienie LOWE przy wskazanej szkole;
- Udzielanie wsparcia na rzecz aktywizacji edukacyjnej grupy docelowej LOWE;
- Promocja LOWE wśród społeczności lokalnej;
- Monitorowanie działalności LOWE w okresie obowiązywania umowy o powierzenie grantu i w okresie trwałości;
- Wspomaganie szkoły w monitorowaniu i ocenie skuteczności i efektywności działań podejmowanych na rzecz aktywizacji edukacyjnej osób dorosłych;
- Przygotowanie sprawozdań z działalności LOWE w okresie obowiązywania umowy o powierzenie grantu.

W ramach pilotażowego wdrażania modelu LOWE, organ prowadzący szkołę jest dysponentem środków finansowych przekazywanych na realizację zadań LOWE w ramach zawartej umowy o powierzenie grantu.

Organizacja LOWE odbywać się musi na zasadzie partnerskiego porozumienia i współpracy pomiędzy organem prowadzącym a dyrektorem szkoły wskazanej we wniosku aplikacyjnym. Zaleca się także wskazanie podziału kompetencji i zakresu prac w ramach prowadzonego LOWE pomiędzy szkołą a organem prowadzącym.

Rozdział VI. Etapy wdrażania i funkcjonowania LOWE

Wszystkie poniżej opisane etapy realizowane są przez LOWE, które działać będą na podstawie podpisanej umowy o udzielenie grantu pomiędzy Liderem Partnerstwa a organem prowadzącym dany LOWE.

Pilotażowe wdrożenie Modelu LOWE w wybranych 15-stu szkołach zgłoszonych przez organy prowadzące w ramach otwartego konkursu grantowego, obejmuje następujące etapy realizacji:

1. Opracowanie diagnozy potrzeb w zakresie aktywności edukacyjnej i rozwoju kompetencji kluczowych osób dorosłych w społeczności lokalnej, na terenie której będzie funkcjonował LOWE oraz ocena potencjału szkoły do pełnienia funkcji LOWE;
2. Przygotowanie oferty edukacyjnej LOWE wynikającej z diagnozy potrzeb;
3. Uruchomienie i funkcjonowanie Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji (LOWE) przy wskazanej przez organ prowadzący placówce szkolnej.

1. Etap diagnozy potrzeb

LOWE musi poznać, zidentyfikować główne obszary słabości środowiska społecznego, a także jego potrzeby i aspiracje. Konieczne jest przy tym wejście we współpracę z innymi instytucjami i organizacjami społecznymi, aby poznać szerszy kontekst zjawisk i problemów dostrzeganych w otoczeniu uczniów, a także skorzystać z posiadanych przez te instytucje danych/diagnoz. Szkoła powinna dążyć do dobrego rozpoznania cech środowiska rodzinnego dzieci i młodzieży – zwłaszcza w rodzinach, w których występują problemy braków kompetencyjnych (osobistych, społecznych lub zawodowych) i rozpoznania natury tych deficytów. Prowadzić to powinno do przeprowadzenia diagnozy potrzeb rodziców, a także innych osób dorosłych z otoczenia dzieci i młodzieży w odniesieniu do 5 edukacyjnych wymiarów życia:

- Wymiar pierwszy: Uczę się dla siebie
- Wymiar drugi: Uczę się, aby dobrze żyć
- Wymiar trzeci: Uczę się z innymi
- Wymiar czwarty: Uczę się dla pracy
- Wymiar piąty: Uczę się z dziećmi

Na tym etapie działania niezbędna jest także refleksja nad kompetencjami kadry dydaktycznej szkoły wskazanej przez organ prowadzący oraz potrzebami rozwoju tych elementów, które są niezbędne dla realizacji nowych zadań, wynikających z modelu LOWE. W wyniku przeprowadzonej analizy, należy dokonać ostatecznego podziału pracy i zadań pomiędzy organem prowadzącym a szkołą oraz zidentyfikować potrzeby w zakresie współpracy z innymi podmiotami w środowisku lokalnym i podjąć działania na rzecz pozyskania wsparcia tych podmiotów.

Przeprowadzona diagnoza potrzeb będzie podstawą dla zaprojektowania oferty edukacyjnej LOWE, wraz z doбором odpowiednich metod pracy, w tym zindywidualizowanych interwencji nastawionych na rozwój kompetencji grupy docelowej (uczestników LOWE).

2. Etap przygotowania oferty edukacyjnej LOWE

Oferta LOWE powinna być sprofilowana tak, aby odpowiadać na indywidualne potrzeby uczestników, w tym potrzeby związane z funkcjonowaniem na rynku pracy, oraz prowadzić do aktywizacji osób dorosłych, dotychczas niebiorących udziału (albo uczestniczących sporadycznie) w jakichkolwiek formach zorganizowanego uczenia się. Działania LOWE powinny wykorzystywać przede wszystkim edukację pozaformalną i nieformalną.

Oferta edukacyjna powinna koncentrować się głównie na rozwijaniu u dorosłych ważnych dla rozwoju osobistego i zawodowego kompetencjach, tj.:

- Kluczowych
- Życiowych
- Informatycznych
- Społecznych i obywatelskich
- Przedsiębiorczych
- Zawodowych.

Powyższy zestaw kompetencji nie stanowi zamkniętego katalogu. Katalog ten może być rozszerzony o inne kompetencje, pod warunkiem, że będą one odpowiadać specyficznym potrzebom lokalnym zidentyfikowanym na etapie diagnozy potrzeb.

Metody pracy LOWE

Przykładowe metody kształcenia do zastosowania w Modelu LOWE:

- tradycyjne formy kształcenia (z udziałem nauczyciela)
- modułowe programy kształcenia (z wykorzystaniem doradztwa zawodowego, coachingu, mentoringu itp.)
- niestandardowe formy kształcenia (m.in. zajęcia praktyczne, gry edukacyjne, gry strategiczne, kształcenie na odległość, samokształcenie itp.)
- akcje społeczne i edukacyjne
- projekty edukacyjne, społeczne, rozwojowe itp.

Powyższy katalog metod kształcenia nie jest zamknięty i może być rozszerzony o inne formy pracy z osobami dorosłymi. Ważne jest aby przyjęte metody pracy w LOWE były dostosowane do indywidualnych potrzeb i oczekiwań uczestników LOWE oraz przyczyniały się do aktywizacji biernych edukacyjnie dorosłych.

3. Etap uruchomienia i funkcjonowania LOWE

Ten etap pilotażowego wdrażania modelu LOWE polega na uruchomieniu przy wskazanej we wniosku aplikacyjnym przez organ prowadzący szkołę, Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji i prowadzenie dla zidentyfikowanej w diagnozie potrzeb grupie docelowej (uczestników LOWE) wsparcia zgodnie z ofertą edukacyjną odpowiadającą na ich potrzeby i oczekiwania.

Wszystkie wymienione powyżej etapy pilotażowego wdrożenia Modelu LOWE będą realizowane po podpisaniu umowy o powierzenie grantu i mogą prowadzić do zmian (uzasadnionych wynikami diagnozy) w stosunku do konkretnych działań planowanych przez Grantobiorcę do podjęcia na etapie składania wniosku aplikacyjnego.

Rozdział VII. Dodatkowe wsparcie na rzecz LOWE

W pilotażowym wdrażaniu modelu LOWE przewidziano dodatkowe działania - obok grantu finansowego - mające na celu wsparcie organów prowadzących i szkół w pełnieniu nowej funkcji jaką jest prowadzenie działalności na rzecz aktywizacji edukacyjnej osób dorosłych. Są to następujące działania:

- przygotowanie metodologii badania potrzeb społeczności lokalnych w zakresie aktywności zawodowej oraz rozwoju kompetencji kluczowych oraz oceny potencjału szkoły do pełnienia przewidzianych w modelu zadań LOWE;
- wsparcie w przeprowadzeniu diagnozy potrzeb lokalnych społeczności;
- wsparcie merytoryczne dla szkół prowadzących LOWE w formie warsztatów i indywidualnego wsparcia eksperckiego;
- wymiana doświadczeń i dobrych praktyk z pilotażowego wdrażania modelu LOWE w 15 środowiskach lokalnych.

Powyższe działania na rzecz LOWE prowadzone będą przez Partnerstwo na zasadach i zgodnie z harmonogramem ustalonymi na etapie wyboru LOWE.

Rozdział VIII. Efekty podjętych działań w ramach modelu LOWE

Pilotażowe wdrożenie przez organ prowadzący wybrany w drodze otwartego konkursu modelu LOWE przyniesie następujące efekty:

- Utworzenie przez jeden organ prowadzący 1 LOWE w okresie obowiązywania umowy o powierzenie grantu oraz utrzymanie działalności LOWE w okresie co najmniej 2 lat po zakończeniu realizacji grantu, tj. nie krócej niż do 30 czerwca 2020 r. W okresie tym LOWE prowadzone będzie w ramach środków własnych organu prowadzącego;
- Wsparcie w ramach LOWE w okresie obowiązywania umowy o powierzenie grantu co najmniej 100 uczestników LOWE (niepowtarzających się) – osób dorosłych, przy założeniu, że każdy uczestnik zostanie objęty co najmniej dwoma różnymi formami wsparcia z oferty edukacyjnej LOWE.

Rozdział IX. Monitoring i ewaluacja

Prowadzony zarówno przez szkołę, będącą LOWE, organ prowadzący, jak i Lidera Partnerstwa/Grantodawcę (lub upoważnioną przez niego instytucję).

Monitoring i ewaluacja będą dotyczyć zarówno realizacji zadań LOWE w ramach powierzonego grantu, jak i odnosić się do strategicznych celów przedsięwzięcia oraz jego oddziaływania na

otoczenie społeczno-gospodarcze, a także na szkołę. Prowadzony jest stale wedle metodologii i narzędzi opracowanych przez Partnerstwo.

Grantobiorca jest również uprawniony do monitorowania funkcjonowania LOWE w okresie po zakończeniu projektu do 30 czerwca 2020 r.

Rozdział X. Harmonogram realizacji działań

Termin	Działanie
Lipiec 2017 r	Podpisanie umów o powierzenie grantu
Sierpień-Wrzesień 2017 r.	Etap diagnozy potrzeb
Wrzesień–Październik 2017 r.	Etap przygotowania oferty edukacyjnej
Październik 2017 –Maj 2018 r.	Etap uruchomienia i funkcjonowania LOWE
Lipiec 2017-czerwiec 2018 r.	Dodatkowe wsparcie merytoryczne LOWE
Lipiec 2017-czerwiec 2018 r.	Monitoring i ewaluacja LOWE